

Hier kan er een rondje om de linksgelegen ingang van de parkeergarage gelopen worden. Er is een mooi uitzicht over het park.

16 Ga aan het einde van het pad rechtsaf. Neem het eerste pad naar links, Vonk en Vlamlantje. Aan het einde rechts over een pad op de vestingwal langs het rugbyveld (T). Zie kader onderaan in de kaart.

17 Bij Bastion Sint-Anthonie (U) het trapje opgaan en het pad langs de vestingmuur volgen. Aan het einde gaan we met een trapje naar beneden en lopen we naar links naar de verkeerslichten. Hier naar rechts de (sluis)brug over. Na de brug meteen linksaf slaan langs de Zuid-Willemsvaart. Neem de eerste straat rechts, Hinthamereinde. Ga daarna de brug over en sla vervolgens links af, het Muntelbolwerk. Bij de kruising de straat oversteken en het park inlopen ter hoogte van het elektriciteitshuisje. Voor de naastgelegen cirkel, op een splitsing, naar rechts het pad volgen.

18 In het Prins Hendrikpark (V) het pad nemen dat het dichtst bij het water ligt. We lopen het Prins Hendrikpark driekwart rond. Dit is ongeveer 1,5 kilometer. Volg het pad tot voorbij de drie hoge gebouwen en het kunstwerk aan de rechterkant. Daar loopt het pad ook wat omhoog. Op de viersprong schuin rechtdoor. Aan linkerhand ligt een hekwerk van het dierenparkje. We verlaten het park en steken de straat over, de Nemiussstraat in.

S ZUIDERPARK
 Het Zuiderpark is zo'n tien hectare groot. De officiële opening was op 18 juni 1958. Het park en veel buitenruimtes in deze wijk zijn ontworpen door bureau Buys en van der Vliet uit 's-Hertogenbosch. De opvolger van dat bureau, MTD landschapsarchitecten, heeft in 1993 het door verzakking van de bodem geteisterde park flink onder handen genomen. Veel beplanting is verwijderd en delen zijn opgehoogd. Er zijn banken geplaatst en er ontstond eenheid in de bruggen over het water. Ook de hoge windvanen en de vijf vliegtuigjes zijn toen aan het Zuiderpark toegevoegd. Voorbij het Indiëmonument is links een laan aangeplant met vleugelnoot. De vruchten van de vleugelnoot zijn te herkennen aan de lange

hangende strengen met nootjes. Vervolgens staat daar een cirkel van hoge populieren met daarin een kunstwerk van klinkers. De populier komt veel voor in Brabant. Ze werd hier vroeger veel gebruikt voor de productie van klompen. Langs de waterkant bij de Schroef van Archimedes (1993, Tony Cragg) groeit een rij taxodium, of moerascypressen. Deze bladverliezende naaldbomen maken als ze oud zijn 'ademwortels' of 'luchtwortels'. Dit zijn holle houten stempen die rondom de boom uit de grond omhoog steken.

T LANGS HET RUGBYVELD
 Oude kastanjes, platanen en een hopbeuk verfraaien het pad langs het rugbyveld. De naam hopbeuk is afgeleid van 'hop' omdat de katjes met zaad lijken op hopbellen. Na het rugbyveld staat aan de rechterkant een grote zilverlinde.

Het is een variant die ooit op een onderstam is geënt. Dit is te zien aan het groeiverschil op één meter hoogte. De onderstam groeit minder snel dan de boom erboven. De boom is in 1937 geplaatst ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard. De boom, met een omtrek van vijf meter en een hoogte van 25 meter, is de dikste van Noord-Brabant.

U BASTION SINT-ANTHONIE
 Als onderdeel van de Bossche vesting ziet Bastion Sint-Anthonie in 1618 het licht. Bij de recente reconstructie is de vestingmuur gedeeltelijk zichtbaar gemaakt: een aarden wal die overgaat in een loopbrug. Een in 1994 geplaatst monument, uitgevoerd in cortenstaal, herinnert aan de bevrijding in 1944 door de Royal Welsh Fuseliers. Hier staat ook een bonte esdoorn. Deze boom-

Boven: Fantasievolle voortzetting van de vestingwal. Onder: Op de voorgrond een beuk. In het midden staat een Amerikaanse tulpenboom. Tijdens de Amerikaanse burgeroorlog (1861 - 1865) was deze boom in dit land het symbool voor de vrijheid.

soort komt niet zoveel voor omdat ze minder bladgroen heeft en daardoor zwakker zijn en gevoeliger is voor ziektes. Deze boom is gelukkig erg sterk.

V PRINS HENDRIK PARK
 Na 1874 heeft 's-Hertogenbosch geen vestingstatus meer. Daardoor kan de stad uitbreiden. Hiervoor is zand nodig. Door de zandafgraving ontstaat een kunstmatige plas, de IJzeren Vrouw genaamd. De naam van het meer is ontstaan naar analogie van de IJzeren Man, een plas bij Vught genoemd naar de destijds gebruikte graafmachine.

Lees verder op pagina 14.